

površin skupno dokumentiranih 365 artefaktov in tri kosti. Med artefakti prevladujejo odlomki gradbenega materiala (240 kosov = 66 odstotkov) in keramike (118 kosov = 32 odstotkov). Med ostalimi najdbami so bili še trije kosi žlindre, dva kosa železa, en kos lepa in en kos gume. Med gradbenim materialom prevladujejo večinoma antični kosi, in sicer kar 233 odlomkov oziroma 97 odstotkov vsega gradbenega materiala. Največ odlomkov je tegul in tubulov, kar kaže na obstoj kvalitetno grajenega objekta, primerljivega z najdbami v bližini Šaleške doline (Celje, Vransko ...). Odlomki keramike, ki so za kronološko in funkcionalno določanje najhvaležnejši vir, izhajajo iz treh časovnih obdobj. Največ je odlomkov antične keramike (106 kosov oziroma 90 odstotkov), sledijo odlomki srednjeveške keramike (7 kosov oziroma 6 odstotkov) ter odlomki novoveške keramike (5 kosov oziroma 4 odstotki). V večini primerov gre za odlomke ostenij in ustij posod. Glede na fakturo keramike ter posamezne odlomke ustij in dnov posod rimskodobno gradivo preliminarno umeščamo v čas od 1. do 3. stoletja n. š.

Navkljub jasno podanim smernicam za varstvo nepremične arheološke kulturne dediščine je arheološko najdišče Falkov kloster še vedno neposredno ogroženo in mu – če zavarovalne arheološke raziskave ne bodo opravljene pravočasno – grozi popolno uničenje, brez ustreznega dokumentarnega varstva, ki se zdi – glede na dinamiko širjenja Premogovnika in splošno javno dobro, povezano z eksploatacijo premoga – edino mogoče.

Danijela Brišnik, Eva Butina, Maja Bricelj

37

EŠD: 3635

Naselje: Dutovlje

Občina: Sežana

Ime: Dutovlje – cerkev sv. Jurija

Področje: R

Obdobje: druga polovica 15. stoletja, prva četrtina 17. stoletja, 1609, druga polovica 18. stoletja

Cerkev stoji sredi starega vaškega jedra. Znano je, da je bila tu postojanka v lasti vitezov templjarjev in da je bila cerkev v času turških vpadov dobro utrjena z obzidjem in štirimi stolpi. Prvotna srednjeveška cerkev je bila večkrat prezidana in povečana, predvsem v 17. in 18. stoletju, ko je dobila sedanjo triladijsko obliko z galerijo nad stranskima ladjama. Prezbitenij je triosminsko zaključen, cerkvene stene obkroža še gotsko pore-

zan izstopajoči talni zidec. Nad levim stranskim vhodom na zahodni fasadi cerkve je pozidan značilen zvonik oglejskega tipa z zdaj zaprto lopo v pritličju.

Iz lope pod zvonikom se v severno stransko ladjo cerkve odpira šilastoločno zaključen gotski portal. Portal ni v funkciji; lopa pod zvonikom je zaprta in služi kot skladišče, v cerkvi pa je skrit za veliko spovednico, ki pokriva celotno širino ladje.

Ob odstranitvi spovednice zaradi njene obnove se je na levi strani portala pokazala figurativna poslikava, delno odkrita izpod beležev. Ob ogledu se je pokazalo, da gre za zelo kvalitetno freskoposlikavo, verjetno iz sredine 15. stoletja. Na vidnem kosu freske so od leve proti desni upodobljeni bradat in dolgolas cesar, mladenič in papež, za njimi pa je delno viden mož s pokrivalom. Nadaljnje sondiranje je pokazalo, da se poslikava ne nadaljuje na sosednjih stenah, ampak le na obodu portala, in da gre za posamezne fragmente, ki med seboj niso povezani. Pod omenjenimi portreti je bila namreč odkrita precej manjša klečeča figura brez glave. Zanimivo je, da je omenjeni portret cesarja precej podoben portretu cesarja Friderika III. Hasburškega (vladal v letih 1440–1993), kot ga je v Piccolominijski biblioteki ob sienski katedrali upodobil Pinturicchio.

Ugotovljeno je bilo, da so bili fragmenti fresk na sedanje mesto preneseni skupaj s portalom in lepo obdelanimi kamni, ki v notranjosti cerkve oblikujejo vratno špaletto. Ob ponovni postavitvi so bili tudi med seboj premešani, tako da med njimi ni prvotnega sosledja. Po dosedanjih raziskavah pa lahko domnevamo, da so v sedanjo vratno špaletto vžidani vsi originalni kamni.

Nadaljnja sondiranja bodo pokazala, ali je od stare gotske cerkve ostala še kakšna stena in z njo tudi poslikava. Kakor koli že, to odkritje je lep prispevek h gotskemu stenskem slikarstvu v tem delu Slovenije.

Andrej Jazbec

Dutovlje, cerkev sv. Jurija, sonda levo od portala z dvema fragmentoma poslikave (foto: A. Jazbec, 2009)